

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

19 december 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR BUITENLANDSE EN EUROPESE AANGELEGENHEDEN

Interpellatie van de heer Jan Loones tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de overheveling van de exclusieve bevoegdheden en budgetten inzake ontwikkelingssamenwerking van de federale staat naar de deelstaten

Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden

Donderdag 19 december 2002

VOORZITTER : De heer Luc Van den Brande

– *De interpellatie wordt gehouden om 13.52 uur.*

Interpellatie van de heer Jan Loones tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de overheveling van de exclusieve bevoegdheden en budgetten inzake ontwikkelingssamenwerking van de federale staat naar de deelstaten

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Loones tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de overheveling van de exclusieve bevoegdheden en budgetten inzake ontwikkelingssamenwerking van de federale staat naar de deelstaten.

De heer Loones heeft het woord.

De heer Jan Loones : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik zal zeer schematisch mijn vraag stellen. We kennen de problematiek voldoende.

Mevrouw de minister, tegen eind december moet de lijst van bevoegdheden inzake ontwikkelingssamenwerking klaar zijn waardoor vanaf 2004 midelen kunnen worden toegevoegd aan deze begrotingspost. We kennen voldoende de lopende discussies over deze materie tussen de meerderheidspartijen. Er is een Vlaamse werkgroep opgericht volgens een concept waarvan alle democratische partijen deel uitmaken. Men heeft dat achteraf omgevormd tot 'alle democratische fracties', hoewel die rechtzetting niet is gebeurd in uw beleidsbrief. De N-VA is in die Vlaamse werkgroep niet vertegenwoordigd. We zijn dan ook aangewezen op dit soort vraagstelling om op zijn minst nog te weten wat er gebeurt. Er is ook een federale werkgroep.

Uiteraard zullen daar de kastanjes uit het vuur moeten worden gehaald.

We zijn bezorgd over de stand van zaken in beide werkgroepen. We lezen voldoende de pers om te weten dat de federale overheid en in het bijzonder staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking Boutmans zich ontpopt als een hartsgrondig tegenstander van de overheveling. Dat wisten we al langer. We merken steeds vaker dat hij niet wordt tegengesproken, en dat verontrust ons.

Ik wil nog verwijzen naar de interpellatie die ik in deze commissie op 25 april 2002 heb gehouden tot uw voorganger, de heer Anciaux, die zeer stellig is geweest in zijn verbintenis ten aanzien van de hele Vlaamse regering. Ik wil hem nog eens uitdrukkelijk citeren. Het ging over een onderzoek van het HIVA door professor Develtere waarin men het Vlaams niveau minder efficiënt zou achten. De minister heeft dat weerlegd, zeggende : 'Met de resultaten van dit onderzoek in de hand wil ik een oproep doen aan degenen die het Lambermontakkoord mee hebben goedgekeurd, om in het belang van de partners in het zuiden dit onderdeel van het Lambermontakkoord loyaal uit te voeren. Ik heb geen zin in zandbakgesprekken over parallelle bevoegdheden. Ik betreur dat bepaalde partijen andere boodschappen de wereld insturen naargelang het plenum of de toehoorders waarvoor wordt gesproken. Het wordt hoog tijd dat de Vlaamse meerderheidspartijen op alle beleidsniveaus dezelfde taal spreken en zich niet blijven verstoppen achter achterhaalde taboes. Het is in het belang van onze partners in het zuiden dat de politieke spelletjes die momenteel worden gespeeld zo snel mogelijk ophouden.' Dit was toch wel een zeer stevige verklaring van de minister. Hij spreekt daar voor de hele Vlaamse regering.

Mevrouw de minister, we hebben in uw standpunten het tegendeel niet kunnen merken. Ik verwijs naar een van uw eigen persnota's van begin decem-

Loones

ber, waarin staat : ‘Wat de federalisering betreft, zal minister Vogels meewerken aan de uitvoering van het Lambermontakkoord. Zij zal actief participeren aan de discussie over de federalisering om tot een goede invulling te komen van het Vlaams ontwikkelingsamenwerkingsbeleid. De conclusies van de bijzondere werkgroep zullen de basis vormen voor een coherent Vlaams en federaal ontwikkelingsbeleid dat in het belang van de derde wereld moet zijn.’ Die verklaring is correct, maar wij willen natuurlijk ook daden zien. We verlangen van de Vlaamse regering dat ze voluit aan de uitvoering van Lambermont werkt. Uiteraard wordt van de federale overheid hetzelfde gevraagd.

We merken dat men in Wallonië vlugger werk maakt van een en ander. Volgens sommigen zelfs te vlug. Ik wil een artikel aanhalen uit ‘De Financieel Economische Tijd’ van 27 november laatstleden waarin sprake is van een nota die voorgelegd is aan de federale werkgroep door staatssecretaris Boutmans. Hierin verzet men zich nog eens tegen exclusieve bevoegdheden voor de gewesten, iets wat uitdrukkelijk tegen het Lambermontakkoord is. Dat voorziet niet in parallelle maar in exclusieve middelen voor deze bevoegdheden die de gewesten reeds hebben. Die nota is uitgelekt. Mevrouw de minister, bestaat die nota ? Wat is uw oordeel erover ?

Waarom blijven we achter op Wallonië ? Daar heeft men al een adviesraad samengesteld, onderkend door het Waals Gewest, in samenwerking met de Franse Gemeenschapscommissie en de Duitstalige Gemeenschapsregering, over de oprichting van een adviesraad met zeggenschap over het brede domein van de internationale samenwerking. Daar werkt men al aan een inhoudelijke invulling waar wij nog helemaal niet aan toe zijn.

Er is blijkbaar wel een negatief advies in wording bij de Raad van State. Het is echter één van de prettige anekdotes in dit federaal land dat één van de juridische raadgevers meester Uyttendaele is, die tamelijk goede bindingen heeft met de federale vice-premier van de PS. Binnen deze sfeer wordt uitdrukkelijk de oprichting van die adviesraad gesteund.

Mevrouw de minister, hoe ver staan de besprekingen ? We zitten zoals gezegd niet in de Vlaamse werkgroep, maar we hebben gehoord dat er verleden week een vergadering zou zijn geweest. Er zou ook gezegd zijn dat men niet zou klaar zijn voor het einde van het jaar en dat er nog afrondende ge-

sprekken zullen zijn gedurende de eerste helft van januari. Er zou een nota bestaan die is goedgekeurd, maar die toch nog enigszins betwist wordt. U zou zelf ook een nota hebben.

We hopen dat u hier enige toelichting over kunt geven, samen met uw algemene visie op wat er moet gebeuren door de Vlaamse regering ter ondersteuning van wat is overeengekomen in het Lambermontakkoord.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mevrouw de minister, ik vind het uiteraard merkwaardig dat het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap in dit dossier een vlucht vooruit nemen door het samenwerkingsakkoord over de oprichting van een adviesraad inzake internationale samenwerking. Er is nog wel enige twijfel op dit ogenblik, maar de vlucht vooruit wordt genomen.

Ik heb nog altijd de indruk dat de Vlaamse regering in deze aangelegenheid op de rem gaat staan. Dat bleek al naar aanleiding van een interpellatie van de heer Hostekint in oktober. Er was toen vooral sprake van de Vlaamse werkgroep die de zaak moest voorbereiden en die sedert uw aanstelling toen nog niet was bijeengekomen. Ik zou graag vernemen of dat ondertussen wel is gebeurd en me voorts aansluiten bij de vragen van de heer Loones. Hoe ver staat het dossier ? Wordt dit afgerond voor het einde van het jaar ?

De voorzitter : De heer Platteau heeft het woord.

De heer Stefaan Platteau : Ik vind de vragen aan de minister interessant en ik kijk uit naar haar antwoorden. Ik constateer dat tot hier toe de facto en de jure de Lambermontakkoorden perfect zijn uitgevoerd. Ik zie niet het grote gevaar dat sommigen wel schijnen te zien.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, in dit verband denk ik aan de heer Gaston Eyskens en zijn zoon Mark Eyskens, beiden professor aan de KULeuven, specialisten in het onderwijzen van economie en ook in de materie van de ontwikkelingsamenwerking.

Aan het begin van de jaren zeventig stelden zij in hun cursus dat er moet naar worden gestreefd dat 1 percent van het bruto binnenlands inkomen naar ontwikkelingshulp gaat. Dit is meer dan 30 jaar geleden ! We zijn nu aan het eind van 2002. Ik vernem dat het streefcijfer 0,7 percent is.

Moreau

Ik begrijp het allemaal niet goed. We zijn nu 30 jaar later, maar we staan nog altijd niet verder dan die 0,7 procent.

De heer Luc Van den Brande, voorzitter : Dat percentage wordt niet gehaald. De facto halen we nu ongeveer 0,36 procent.

De heer André Moreau : Ik vind dat ongelooflijk. Het eerste percentage stond in de Leuvense cursus. De studenten moeten zich toch dezelfde vraag stellen.

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik ben een bevoorrechte getuige. Ik was aanwezig tijdens de vergaderingen van de Vlaamse werkgroep. Ik weet dus hoe de zaak is gelopen.

Het interesseert me ten zeerste te weten welke stappen de Vlaamse regering zal nemen voor het einde van het jaar. De Vlaamse werkgroep heeft immers zijn werkzaamheden afgesloten.

De heer Luc Van den Brande, voorzitter : Mevrouw de minister, ik zou even willen ingaan op de uitzonderlijke rechtsfiguur die is gecreëerd in ons institutioneel bestel. Het is de eerste keer dat bij bijzondere wet een bijzondere werkgroep is opgericht. Men is nooit te oud om te innoveren.

Stel u nu voor dat omwille van een of andere politieke overweging de Vlaamse regering een aantal opties neemt die afwijken van wat in de bijzondere wet staat. In die wet staat dat onderdelen zullen worden overgedragen. Indien de werkgroep andere ideeën heeft, moet dan de bijzondere wet worden gewijzigd? We zouden dit juridisch toch best even nagaan.

Elk goed ontwikkelingsbeleid moet uitgaan van wat hier, en ook internationaal als uitgangspunt wordt genomen. Er moet een samenhang zijn en het beleid moet coherent zijn. Deze benadering staat los van de louter projectmatige aanpak.

Er moet worden ingespeeld op de versterking van de democratie. Daarnaast moet ook rekening worden gehouden met de samenhang in de begroting. We moeten dan ook een keuze maken om de bevoegdheid inzake internationale samenwerking

niet te versnipperen, maar ze integendeel bij één bevoegdheidsniveau te leggen.

Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik ben blij dat de heer Loones ondanks het ongeval dat hem recent is overkomen toch nog in staat is zijn interpellatie te houden, want ze is nogal tijdsgebonden. Er zijn een aantal engagementen die voor het einde van het jaar moeten zijn ingelost. Het is dan ook goed dat we in deze commissie een stand van zaken geven.

Mijnheer de voorzitter, het is me ook al opgevallen dat nachtelijke vergaderingen soms leiden tot zeer uitzonderlijke innovaties, zoals het oprichten van een bijzondere werkgroep in het kader van een bijzondere wet.

Het is ook niet omdat er in de krant bepaalde berichten staan, dat dit wil zeggen dat een of ander gewest of gemeenschap de vlucht vooruit neemt. Soms verschijnen er inderdaad artikels. Ze bewijzen enkel dat het Lambermontakkoord wordt uitgevoerd aan beide kanten van de taalgrens. Ze illustreren ook dat we nog niet "geland" zijn.

Mijnheer Loones, uiteraard staat er meer op het spel dan louter het overhevelen van middelen vanuit de federale overheid. Als er soms kritische bedenkingen zijn van mijn partij, dan spruiten die voort uit die bekommernis. We blijven echter op het standpunt dat we het Lambermontakkoord onverkort zullen uitvoeren. We willen echter wel dat de klanten uit het zuiden op een betere manier worden bediend dan tot nu toe het geval was. De voorzitter van deze commissie weet net zo goed als ik dat dit niet altijd even makkelijk is. Men moet rekening houden met verschillende realiteiten.

Dat is ook de reden waarom op verscheidene terreinen wordt gewerkt binnen het kader van wat in de agenda is opgenomen. De federale werkgroep, die volgens het Lambermontakkoord in overleg met de sector moet nagaan welke onderdelen van het ontwikkelingsbeleid konden worden overgedragen naar de gewesten en gemeenschappen, heeft zich fel ingezet. Er moeten geen hoorzittingen meer worden gehouden en het verslag is ei zo na klaar. In de loop van januari zal het rapport op de federale regeringstafel belanden.

Door de verschillende betrokken partners werden er inderdaad nota's opgemaakt. Een daarvan werd

Vogels

gelekt naar de Financieel Economische Tijd en La Libre Belgique. De nota's moeten niet worden beschouwd als een regeringsstandpunt. Het zijn discussiedocumenten van de bijzondere federale werkgroep.

Het is een goede zaak dat er opnieuw discreet wordt gewerkt in de federale werkgroep zodat er op een verstandige manier duidelijke beslissingen kunnen worden genomen over hoe delen van de ontwikkelingssamenwerking gedefederaliseerd kunnen worden.

Aan Vlaamse kant hebben we via het addendum van het Vlaams regeerakkoord een Vlaamse werkgroep opgericht. Ook dat is uniek. De werkgroep zou bestaan uit vertegenwoordigers van alle democratische partijen. Mijnheer Loones, de heer Van Dijck heeft me daarover ook al geïnterpelleerd. Het gaat soms zeer snel in de politiek ; de kaarten worden nogal snel herschikt.

Dit houdt in dat we de werkgroep zoals die nu bestaat, behouden. Het heeft geen zin te elfder ure de samenstelling te veranderen. Ik volg daarin het standpunt van mijn voorganger, de heer Anciaux.

De heer Jan Loones : Mevrouw de minister, de werkgroep werd opgericht na de splitsing van de vroegere VU-ID. Toenmalig minister Anciaux zei toen dat niet zozeer de democratische partijen dan wel de fracties werden vertegenwoordigd. We kunnen niet anders dan vrede te nemen met dat antwoord. In uw beleidsbrief staat opnieuw die notie en u herhaalt de term 'democratische partij'.

Minister Mieke Vogels : Dat is de tekst van het addendum van het Vlaams regeerakkoord. De interpretatie van die zin is die zoals die door mijn voorganger werd gegeven. Eigenlijk gaat het om 'de democratische fracties'.

De heer Jan Loones : Waarvan akte.

Minister Mieke Vogels : Wat de inhoudelijke werking betreft, zijn we ondertussen inderdaad opnieuw samengekomen. Ik ben toch wel vrij gelukkig met het feit dat er een consensus is bereikt over een kadertekst inzake een uitgebreid Vlaams ontwikkelingsbeleid. We schrijven ons uitdrukkelijk in in de internationale afspraken en we schrijven ons ook in in het behalen van die 0,7 percent. In de toekomst zullen er dus ook samenwerkingsakkoorden nodig zijn om te bepalen wie de verschillende verantwoordelijkheden zal opnemen en om te bepalen

hoe we de berekening van die 0,7 percent zullen doen.

Dit is een uiterst belangrijk werkstuk, dat misschien voor de hand liggend is voor de Vlaamse partijen rond de tafel, maar dat toch zijn belang heeft bij het wegnemen van enige angst en schroom, vooral met betrekking tot het werkveld. Daar vreest men immers dat de overheveling van middelen zou betekenen dat er in de toekomst in de totaliteit van België minder in plaats van meer middelen naar ontwikkelingssamenwerking zouden gaan.

Dat is ook een logische vrees, want als eenmaal middelen overgeheveld zijn, kunnen wij autonoom beslissen over de aanwending van die middelen. Het is dus zeer belangrijk dat er tussen de Vlaamse partijen een consensus bestaat om de middelen die overkomen bij uitstek aan dat bepaalde doel te besteden. We zullen ons dus niet alleen moeten inschrijven in de internationale akkoorden, maar we zullen ons ook moeten inschrijven in de realisatie van die 0,7 percent.

In het verleden is er door de federale collega's ook gepraat over een soort covenant of basisafsprakennota, precies met het oog daarop. We kunnen in dit verband de normale instrumenten, zoals samenwerkingsakkoorden, gebruiken om afspraken te maken. Op die manier kunnen we maximaal de rechten van het zuiden continueren en verzekeren.

Het moeilijke blijft natuurlijk het opstellen van de lijst van te defederaliseren middelen. Ik wil duidelijk aan de voorzitter zeggen dat er wat dat betreft voor ons geen onduidelijkheid mag bestaan. Er zullen onderdelen van de ontwikkelingssamenwerking afgebakend worden die gedefederaliseerd kunnen worden en waarbij de bijbehorende middelen mee gedefederaliseerd kunnen worden. In die zin zullen we het akkoord zeker niet moeten veranderen.

Natuurlijk, twee keer één onderdeel zijn ook 'onderdelen'. In die zin is een en ander ofwel heel breed ofwel heel smal in te vullen. In de vorige vergadering van de Vlaamse werkgroep, die vorige vrijdag heeft plaatsgevonden, hebben we van gedachten gewisseld over de over te dragen lijsten, bevoegdheden en middelen.

We zijn niet tot een consensus gekomen, in de zin dat we geen akkoord hebben bereikt over een lijst. We hebben wel een akkoord bereikt over een werkmethode. Die werkmethode zegt dat de lijsten die door de verschillende groepen in de Vlaamse werkgroep werden ingediend, mee zullen worden

Vogels

opgenomen in het verslag aan de Vlaamse regering.

De voorlegging van dat verslag zal dan gebeuren op ofwel de tweede ofwel de derde vrijdag van januari. Dan zullen we niet alleen het verslag van de Vlaamse werkgroep aan de regering voorleggen, (inclusief de voorstellen van de verschillende partijen die in de Vlaamse werkgroep zaten) maar ook daaraan toegevoegd een lijst die ik als minister van Ontwikkelingssamenwerking zal voorleggen.

Op die manier zijn we tijdig klaar om een regeringsstandpunt te formuleren. Met dat standpunt kunnen we dan samen met de andere partners in dit land – de federale overheid, het Waals Gewest en Brussel – rond de tafel gaan zitten om te proberen tot een akkoord te komen. Dat is dus de huidige stand van zaken. Er wordt gestaag voortgewerkt.

De voorzitter : De heer Loones heeft het woord.

De heer Jan Loones : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Toch heb ik nog een aantal fundamentele vragen.

De heer Platteau zei daarnet bijvoorbeeld dat Lambermont goed wordt uitgevoerd. Ik zou dan kunnen verwijzen naar de verwarring die omtrent dit deel van Lambermont vanaf het begin bestaan heeft. Het gaat dan om de zinsnede 'onderdelen van'. Slaat dat op alle bevoegdheden waarvoor de gewesten en de gemeenschappen nu kunnen instaan ? Dat zou meebrengen dat alle middelen in verband daarmee worden overgeheveld. Of slaat het, zoals de minister nu zegt, op 'twee keer één onderdeel zijn ook onderdelen' ? Dat is al één essentieel element.

We hebben daar met de Volksunie indertijd heroïsche discussies over gevoerd. Alle onderhandelaars hebben toen altijd gezegd : 'Het slaat op de totaliteit van de bevoegdheden, waarbij alle middelen die slaan op ontwikkelingssamenwerking in verband met die bevoegdheden overgeheveld zullen worden. Of dat woordje 'de' er nu staat of niet : dat is slechts een duiding.'

Dat werd op dat ogenblik ook met zoveel woorden bevestigd door de federale premier. Ik citeer : 'Vanaf 1 januari 2004 zal ontwikkelingssamenwerking geregionaliseerd worden in zoverre ze betrekking heeft op bevoegdheden van gemeenschappen en gewesten.'

Mevrouw de minister, er is ook nog een tweede element waarover in uw antwoord toch nog steeds geen volledige duidelijkheid komt. U hebt het over een insteeknota. Het gaat hier precies over de betwisting inzake exclusieve bevoegdheden of parallelle bevoegdheden. Staatssecretaris Boutmans weigert de overdracht van middelen, daarin bijgetreden door minister Durant.

Daarom heb ik daarnet iets te veel de nadruk gelegd op die middelen. Ik denk dat we het vandaag niet moeten hebben over de vraag hoe we dit zullen doen. Wij zijn er allemaal van overtuigd dat de gewesten via responsabilisering over die bevoegdheid grotere verantwoordelijkheden zullen opnemen dan wat nu federaal gebeurt. We hebben daar ook nog eigen inzichten over, maar daarover gaat het vandaag niet. Wel gaat het over de vraag : krijgen we louter een parallelle bevoegdheid, waarbij het federale niveau daar ook over bevoegd blijft, of zal dit niet het geval zijn ?

Dan kom ik bij mijn derde opmerking. Mevrouw de minister, ik zou uiteraard heel graag kunnen beschikken over die consensustekst van de Vlaamse werkgroep. Is daarin sprake van exclusiviteit van middelen ? Wij horen dat er vanuit bepaalde richtingen – meer bepaald vanuit de groene partij – afstand zou worden genomen van die consensus. Klopt dit, of is dit een volledig uitgewerkte tekst waarover niet meer gediscussieerd zal worden ? Als dit laatste het geval is, kan dat dan worden meegedeeld ?

Tot slot danken we u uiteraard wel voor de bevestiging dat de regering het akkoord volledig zal uitvoeren. Alleen is onze onrust daardoor niet weggenomen, aangezien we weten dat er op federaal en op Vlaams niveau een andere taal wordt gesproken.

De heer Luc Van den Brande, voorzitter : Ik wil hier nog twee zaken aan toevoegen. Ten eerste, als ik het had over de bijzondere wet, dan gaat het natuurlijk over de discussie inzake exclusieve bevoegdheden dan wel parallelle bevoegdheden. Ik herinner me trouwens heel goed de bespreking daaromtrent in de Senaat.

Ten tweede hebben we als democratische fractie onze medewerking verleend aan de groep om constructief na te denken. Het is echter vanzelfsprekend dat we ons niet inschrijven in wat nu tot een consensus behoort van de Vlaamse werkgroep. We denken dat het Lambermontspoor niet tot een betere ontwikkelingsamenleving leidt, zeker niet als het gaat over parallelle bevoegdheden. Dit wou ik gewoon maar voor de duidelijkheid meegeven.

Van den Brande

Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mijnheer Loones, wat dat verslag betreft, wil ik u vragen wat geduld te oefenen, want ik wil dat eerst aan de regering voorleggen. Daarna is er uiteraard geen enkel probleem om het aan de commissieleden te bezorgen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 14.23 uur.*
